

man erkjender, at det er Staten, der for at fyldestgjøre et vist Samfundsformaal har lagt denne Byrde paa en enkelt Klasse af Jorveiendomme, maa man sørge for, at den Værdi, der bliver frigjort, kan komme til at tjene det samme Stats- og Samfundsformaal, saaledes at denne Fond kan komme alle de mindre Agerbrugere i Danmark til Gode saa vel som Agerbruget i dets Helhed, og at denne Kapitalmasse kan blive til Velsignelse for Landets Bondestand i dens Helhed, ikke alene for dem, der nu sidde paa Fæstegaardene, men ogsaa for dem, der sidde paa andre Gaarde, og for dem, der have Huse, samt ligeledes for dem, der ønske at erhverve Huse, saa at hele Befolkningen faar Afgang til den Værdi, som repræsenteres ved den forhøjede Værdi, det nuværende Fæstegods faar, naar Fæstetvangen bortfalder. Jeg tør ikke vente, at de ærede Forslagsstillere i det Hele eller i det Enkelte skulde vedkjende sig de Anskuelser, jeg her har tilladt mig at fremsætte; men jeg holder mig overbevist om, at de ville vedkjende sig Grundsetningerne derfor, da det er de selv samme Grundsetninger, som de mange Gange have vedkjendt sig. Da have saaledes til enhver Tid vedkjendt sig den Grundsetning, at det ved alle Lovgivningsforanstaltninger nærmest kommer an paa at tage Hensyn til den uformuende Befolkningens Læve, ligesom de ogsaa ved mange Leiligheder have vedkjendt sig, at Kontraktfrihed med Hensyn til de Forhold, hvormed vi her beskæftige os, er det Fordærveligste af Alt. Jeg tør derfor maake forvente, at de ærede Forslagsstillere ved Sagens fortsatte Behandling ville tage de Ansynninger, jeg har tilladt mig at fremsætte, under velvillig Overveelse.

J. A. Hansen: Den ærede Taler, der nu satte sig, har foregrebet denne Sags Fremtid; thi saaledes ligger jo Sagen slet ikke for nu. Naar vi en Gang faae en Regering, der vil gaa videre med Sagen tilligemed Thinget, da først vil det være den rette Tid for den ærede Taler til at berige os med alle hans dygtige juridiske Kundskaber og praktiske Dygtighed og til at vejlede os saaledes, at vi kunne stille ham op som vor Fører for Fremtiden i hele denne Sag. Jeg tror imidlertid ikke, at det vil være rigtig nu at komme ind paa alle hans Theorier eller paa den Anvendelse, han mente, at der maatte gøres af dem i Praxis, saa længe vi staa over for en Regering, der slet ikke vil være med til nogen Ting i denne Retning. Jeg vil derfor bede det ærede Medlem undskylde, at jeg ikke for Tiden indlader mig paa alle hans høist interessante Betragtninger. Jeg haaber, at den Tid vil komme, og at den snart vil komme, da vi kunne forhandle disse Betragtninger nærmere med hinanden, men de ligger ikke for nu. Jeg vil heller ikke gjøre noget

Forsøg paa at fjerne hans „hære, stadige Tanke“. Hans hære, stadige Tanke, saaledes som han udviklede den, er saa smuk, at det vilde være Synd at forstyrre den eller gribe ind i den. Jeg vil haabe, at han vil vedblive at have denne Tanke stadig og lige saa hære som nu; thi saa ville vi faae mange Leiligheder, hvor vi ville have det Held at se ham slutte sig til os paa Grund af denne hære, stadige Tanke. Der er imidlertid en lille Kettelse i praktisk Henseende, som jeg skal tillade mig at gjøre. Det ærede Medlem sagde nemlig i Begyndelsen af sit Foredrag, at jeg dog nu havde opgivet min Theori om Fæsternes Medveiendomsret. Jeg har for rettet det ærede Medlem i saa Henseende, men han hukker det naturligvis ikke. Man kan ikke opgive en Theori, som man aldrig har haft, og da jeg aldrig har haft eller udtalt denne Theori om Fæsternes Medveiendomsret i den Forstand, hvori det ærede Medlem opfatter det, kan jeg som sagt heller ikke have opgivet den; thi man skal dog have haft en Tanke, førend man kan opgive den, og har man aldrig haft den, kan der heller ikke være Tale om at opgive den. Jeg skal hermed forlade det ærede Medlem og kun ønske, at den lyse og glimrende Udsigt, som han har til i Fremtiden at blive den Mand, hvem alle vore Arbeidere, Husmænd og Gaardmænd, kort sagt Alle, ville slutte sig om, vil naas, og at det skjæne Syn, som han ser, at Alle ville flottes om ham som den Mand, der virkelig har fundet de Bises Sten, vil blive til Virkelighed, saa at han kan afhjælpe alle de Klager, der lyde rundt omkring fra alle Husmænd og Andre, og blive en Frelsens Engel for dem. Jeg vil haabe, at den Tid snart vil komme, da han virkelig vil blive det. — Hermed skal jeg forlade det ærede Medlem og holde mig til den ærede Ministers Bemærkninger. Vi ere altsaa nu rykkede saa vidt frem, at et Lovforslag, som Folkethinget mange Gange med stor Stemmeskerhed, ja næsten enstemmig, har vedtaget og som ikke alene har vundet udmærkede Mænds Anerkjendelse, men som nærmest er skaffet tilstede ved disse udmærkede Mænds Bistand — Mænd som J. C. Larsen, Monrad, Bang og Lehmann — et Lovforslag, der ikke alene er bragt tilveie ved Samvirken med disse Mænd, men som de have fundet retfærdigt og billigt til Afsløningen af dette Forhold — at dette Forslag nu af vor Regering betragtes som uholdbart, saa at den ikke kan indlade sig paa det! Jeg beder det ærede Thing og Befolkningen i det Hele at lægge Mærke til, hvorledes Regeringen i denne Sag stiller sig i komplet Modsetning til disse udmærkede Mænd, der i alle Maader kunne sættes ved Siden af det nuværende høie Ministerium, for ikke at tale om, at den stiller sig i Modsetning til os andre Løgmænd, der ikke kunne komme i Betragtning i saa høie Kredse, og at den mod-